

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Corespondențele se adresează redacțiunii
Pentru Austro-Ungaria pe an . . 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edite etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	„FOAIA DIECESANĂ“
„ „ „ pe 1/2 an. 5 „		iară banii de prenumerațiune și inserțiuni la
„ România și străinătate pe an 14 franci		ADMINISTRAȚIA
„ „ „ „ pe 1/2 an 7 „		Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș

De ale Reuniunii învățătoresci

Conform dispozițiilor luate de comitetul central în ședința sa din 18/30 Oct. a. c. despărțământul Bocșa și-a ținut adunarea sa de reconstituire la 5/17 Noemvrie în sala școlii rom. din Bocșa-montană.

Cu bucurie constataz și de astădată viul interes manifestat din partea învățătorilor din acest tract, prin participarea lor și la aceasta adunare în număr — abstrăgând unele absenții a învățătorilor din nemijlocita — și neînșinate — aproape complet. În deosebire — și membrii fondatori Rev. Domn D. Terfaloga, preot în Reșița și Dl I. Budințian, adv. în Bocșa, precum și a părintelui Dl A. Nemoian din Vasiova, ca oaspe, ne-a impresionat foarte plăcut. Și cum se nu, când cu astfel de întruniri ni se ofer cele mai binevenite ocațiuni a ne cunoaște mai din aproape, a ne schimba ideile, și mai vârtos a ne încuraja reciproc pentru viitoriu.

Tot cu aceea bucurie mai constataz și aceea, că președintele acestui despărțământ, Dl Ioan Marcu ca și în anii trecuți, totastfel și în anul acesta, n'a întrelăsat de a varia și formula astfel programa adunării, încât începîndu-o cu prelegeri practice i-a dat o față adevărat pedagogică, iar executarea eficientă a dovedit și de astădată temeinicile cunoștințe, pracsă și esperințe, ce le posedă D-Sa pe acest teren.

Cu finea prelegerii și demiterea școlarii acasă, președintele ocupându-și scaunul presidial designează de notariu pe subscrisul, apoi prin o cuvîntare foarte aleasă, în carea amintesc între altele și lovitura grea, căzută pre biserica noastră ortodoxă, prin pierderea mult regretatului fost metropolit, Escelența Sa Dnul Miron Romanul, la care îndemn adunarea își exprimă prin sculare și „Dzeu să-l erte“ — simțemintele sale de pietate față de decedatul metropolit — declară adunarea de deschisă punînd la ordinea zilei:

1. Discușiune și critică asupra materiei propuse, a ocupării de odată cu toate clasele și asupra altor momente din școală.

Adunarea, după ce a discutat cu viu interes și cunoștință de cauză cele văzute, auzite și esperiate, la propunerea membrului Iosif Velcean carele aprețiind parte de parte din materiile propuse, între altele cetirea și scrierea corectă cu începătorii până la litera „s“, rezultatele îmbucurătoare și demne de toată lauda prestate la celelalte clase, din cetire, scriere, gramatică etc. precum și tractarea adevărat metodică a aritmeticii cu toate clasele, — declară între însuflețite întîmpinări la adresa propunătorului, prelegerile de pe deplin succese.

2. Președintele împărtășesc, iar adunarea ia la cunoștință, că membrul îndatoriu și inspector școlar Rev. Domn Maxim Popoviciu, protopresbiter în loc, nu poate lua parte la adunare, fiind și de astădată — ca în totdeauna — ocupat cu trebi de ale oficiului.

3. Urmează: Cetirea, prin notariul desp. a circulariului comit. central și punerea în lucrare a dispozițiilor cuprinse în acest circular.

Adunarea îl ia la cunoștință și hotărăsc:

a) Cu tema: „Dacă abcdarul de Iosif Moldovan și consoți din Arad se poate admite ca carte didactică în școlile noastre populare“ — se avisează comisiunea aleasă în anul precedent.

b) Tot așa se avisează și comisiunea aleasă în anul precedent în cauza „între cărțile didactice admise, cari sunt cele mai bune pentru școlile noastre din diecesă.“

c) Pentru studiarea și referarea elaboratului membrului fondator Ilie Trăilă intitulat „simplificarea grafiei și ortografiei“ se alege comisiunea constătătoare din membrii: David Terfaloga, Iosif Velcean, Stefan Albu și George Petroviciu, care comisiune va avea a lua în considerare și „Îndreptariul ortografic“ de Dr. Ilarion Onciul, conform dispozițiilor luate de comitetul central sub litera c, din circulariu.

4. La litera b) din menționatul circulariu, referitoare la stăruința de a se pune pond și pe ramul economic ținîndu-se prelegeri practice din pomîrit, vierit etc și stăruind la dezvoltarea interesului pentru ramul economic atît în sinul învățătorimeii, cât și în sinul poporului nostru, membrul fondator Dl Ioan Budințian luînd

cuvântul ține o disertație verbală, pe cât de însuflețită și pătrunzătoare, pe atât și de instructivă și adâncă, în carea arată, demonstrând cas de cas, necesitatea de a conlucra din responsuri întru lățirea și propagarea cruțării și păstrării, a nervului vital de existență al nostru, îndemnând pe învățători a se ocupa mai înadins cu studiile din sfera economiei, a le practica și a le înrădăcina între poporul nostru românesc, exprimându-ș — ca președintele despărțământului Bocșa al Asociațiunii — dorința, ca învățătorii să se prezente cu ocaziunea adunărilor acestui despărțământ cu prelegeri și disertațiuni din acest obiect.

Adunarea primind cu mare bucurie și recunoștință espunerile d-nului Budințian, i-i exprimă mulțumită protocolară, enunțând, ca învățătorii la toate ocaziunile, fie adunări de ale Reuniunii, fie de-ale Asociațiunii, să nu întrelasă a se prezenta și ține prelegeri ori disertațiuni din obiectul din chestiune.

5. Provocând președintele membrii prezenți a-ș plăti tacsele curente ori din restante, se încassează tot câte 1 fl. 50 cr. dela membrii: D. Popoviciu, D. Novac, Iancu Strein, A. Sabin, Nicolae Ion și I. Dorca, făcând suma de 10 fl 50.

Totdeodată membrul Anton Sabin cere și biroul este avisat a îndruma cassariul central a-i estrada suma cu care datorează până acum.

6. Pentru proxima adunare se hotărășce comuna Jidovin, pentru a 3-a comună Călnic, iar cu defigerea timpului pentru aceste adunări se concrete biroul.

7. Urmează: Reconstituirea despărțământului. Adunarea realege biroul de până aci.

8. Referitoriu la disertația ținută de membrul și notariul despărțământului Iosif Velcean, cu ocaziunea adunării din Recița montană, adunarea hotărășce, ca comisiunea deja aleasă și încredințată cu studierea și referarea acestei disertațiuni, să se prezente cu aceasta la proxima adunare.

După ce se alege comisiunea pentru autentificarea protocolului, și eshaurindu-se cu acestea agendele prezentei adunări, președintele exprimându-ș mulțumita sa, pentru interesul manifestat și de astă-dată, închide adunarea între: „Să trăiască“.

iv

*

Joi în 13 l. c. a avut loc adunarea de constituire a despărțământului Caransebeș a Reuniunii învățătoresci din diecesa noastră. Adunarea a fost deschisă prin președintele despărțământului P. O. D. protopresbiter Andreiu Ghidiu. La ordinea zilei a fost constituirea biroului pro 1898/9. După ce P. O. D. protopresbiter declară, că în nici un cas nu mai poate conduce despărțământul, s'a ales de președinte al despărțământului învățătorul George Cătană din Valeadeni, apoi de notariu Ioan Trandafir din Apadia, de cassariu învățătorul Nicolae Velcu, de bibliotecariu învățătoarea Elena Biju — ambii din Caransebeș. Se aleg diferite comisiuni și se iau dispozițiile necesare —

amăsurat circulariului comitetului central. În fine D-ra Elena Biju cetesce o disertație despre organizația școalei populare.

Meserieșii noștri

„Starea meserieșilor noștri lugojeni peste tot este critică. Ei dau înderēt. Cei mai mulți dintre ei abia pot să trăească din meseria lor.

„Mulți dintre ei în urma stării prezente decad moralmente, căci starea miseră materială strică totdeuna și starea morală.

„Datorința noastră, a tuturor, este să căutăm vindecarea reului. În prima linie se împune această datorință celor mai inteligenți atât dintre meserieși cât și dintre ceialalți conaționali, căci avem să grijim nu numai de interese umanitare, ci și de interese speciale naționale“.

Acestea sunt cuvintele domnului avocat Titu Hațieg rostite într-o interesantă și instructivă prelegere publică despre meserieșii din Lugoj cu deosebită privire la meserieșii români, ținută în Casina română din Lugoj, Duminecă, la 27 Martie a. unu public numeros și ales.

Deși tema prelegerii dlui T. Hațieg — după cum însuș a zis — este în prima linie de interes local, pentru lugojeni; considerând însă, că aproape toți măestri din părțile noastre trăese în împrejurări și condițiuni egale, tema e de interes general.

Acest fapt m'a îndemnat, să rog pe dl Hațieg să-mi pună la dispoziție datele și notițele prelegerii sale, ținute liber, ca pe baza lor să împărtășesc într'un estras cât de mare obiectul ei, ce poate va pune pe gânduri pe mulți din inteligența și maistorimea noastră nelugojană.

Dl Titu Hațieg cu cunoscute-i bunăvoință mi-a pus la dispoziție mai multe date și tabele statistice despre locuitorii Lugojului și despre meserieșii de acolo. Aceste date, dar mai ales tabelele statistice sunt autentice, fiind scoase din cărțile Corporațiunii de meserieși din Lugoj. Mi-a mai împărtășit D-Sa — parte în scris, parte oral — o mulțime de cunoscinți, câștigate direct și indirect dela meserieșii lugojeni, de a căror stare și soarte de mai mult timp se ocupă. În fine mi-a comunicat părerile sale — conclușiuni din esperință și combinațiuni —, prin cari crede, că puse în praxă, s'ar redica starea, dară și vaza meserieșilor români în toate privințele.

Din feluritele tabele statistice, primite dela dl T. Hațieg, am compus tabela ce urmează:

Meserieși	Măestri			calfe	învățacei	rentabi- litatea meseriei- lor
	de toți	români	neromâni			
1. Argășitori	27	18	9	7	3	0.71
2. Argintari-aurari	9	4	5	3	3	0.68
3. Bărbieri	19	8	11	13	11	0.55
4. Brutari	17	3	14	14	8	0.92
5. Butari	11	3	8	6	2	0.73
6. Boitori (Färber)	9	2	7	3	2	0.65
7. Căldărași	4	2	2	3	2	0.74
8. Căptari	1	—	1	1	1	0.69
9. Căsapi	18	11	7	7	3	0.75
10. Cîsmași	81	73	8	55	20	0.62
11. Cofetari	2	—	2	1	1	0.95
12. Cojocari	61	58	3	30	28	0.57
13. Coloritori (Zimmermaler)	9	—	9	5	2	0.69
14. Compactori	2	—	2	3	1	0.78
15. Coșeri	6	2	4	9	4	0.65
16. Cotorițeri	1	—	1	—	—	—
17. Croitori bărbăt.	33	6	27	23	12	0.65
18. Croitori femin.	24	2	22	22	19	0.62
19. Cuptorariu	1	—	1	—	—	—
20. Cuțitari	3	—	3	1	—	—
21. Dulgheri	13	4	9	58	10	0.96
22. Fauri	20	8	12	12	8	0.66
23. Frinari	7	—	7	10	3	0.66
24. Funari	4	2	2	2	2	—
25. Henteși	54	42	12	11	13	0.74
26. Masari	8	1	7	9	12	0.68
27. Olari	38	7	31	38	34	0.79
28. Olari	46	41	5	5	3	0.61
29. Opincari (serbesci)	1	—	1	1	—	0.74
30. Orologieri	5	—	5	2	2	—
31. Pălării	5	—	5	2	1	0.65
32. Păpucari	48	3	45	38	13	0.65
33. Peptenari	3	—	3	2	2	0.65
34. Rotari	19	4	15	6	5	0.69
35. Săpunari	4	1	3	2	1	—
36. Șelari	6	—	6	2	2	0.66
37. Sitari	3	—	3	—	—	—
38. Sticlari	8	—	8	3	2	—
39. Strugari	5	—	5	1	1	0.69
40. Șubari	13	8	5	6	2	0.69
41. Tăbăcari	21	21	—	—	—	—
42. Tapițeri	8	—	8	3	1	0.93
43. Teșetori	7	—	7	4	1	—
44. Tinichieri	10	—	10	10	12	0.75
45. Tipografi	3	—	3	8	5	0.70
46. Turnători de alamă	2	—	2	1	1	—
47. Turtari	7	2	5	2	1	0.62
48. Văpsitori (Anstreicher)	4	—	4	2	1	0.65
49. Țiglari (Ziegeldecker)	1	—	1	—	—	—
50. Zidari	13	—	13	40	12	1.00
	724	336	388	482	272	

Din această tabelă se vede, că meseriile, ce se lucră în Lugoj, sunt 50 la număr; se mai vede, că în Lugoj sunt 724 de măestri,

din cari 336 sunt români, iar 388 neromâni; numărul tuturor calfelor este 482, iar a învățaceilor 272.

Naționalitatea calfelor și a învățaceilor nu se scie precis, dară după proporția dintre măestrii neromâni și români, sunt

$$\text{calfe români } \frac{482 \times 336}{724} = 223$$

$$\text{calfe străini } \frac{482 \times 388}{724} = 259$$

$$\text{învățacei români } \frac{272 \times 336}{724} = 126$$

$$\text{învățacei străini } \frac{272 \times 388}{724} = 146$$

Tot din acea tabelă, din rubrica ultimă, constatăm rentabilitatea meseriilor în Lugoj. Di Titu Hațieg stabilește pentru rentabilitatea meseriilor următoarea regulă: Plătesc mai bine calfele acei meserieși, a căror meserie este mai căutată și mai rentabilă. După această regulă zidăritul este cea mai bună meserie; calfele de zidari se plătesc la zi cu fl. 1.40 — 2.00, pe când calfele de olari cu greu ajung la fl. 1.00*). Luându-se rentabilitatea zidăritului ca unime (1.00), rentabilitatea celorlalte meserii în comparație cu cea a zidăritului se arată în fracțiunile decimale din rubrica ultimă a tabelii.

Tot cu ajutorul tabelii amintite putem afla numărul locuitorilor români din Lugoj, pe cum și al meserieșilor, români și neromâni, și al familiilor lor, cari deosebit ne interesează. După conscripția poporală dela anul 1890 starea populațiunii Lugojuului a fost 12,460 de suflete; ținând cont de creșterea normală a populațiunii, ea poate să fie astăzi de 13,400 de suflete. Computând mai departe o familie de meserieși cu 5 persoane, numărul meserieșilor lugojeni cu familiile lor este de $724 \times 5 = 3,620$ suflete, adică mai bine de $\frac{1}{3}$ parte a întregii populațiuni. Presupunând, că populația română din Lugoj față de cea neromână stă în proporția meserieșilor români față de cei neromâni, adică ca 336:388, români sunt în Lugoj 6210 suflete; din cari $(336 \times 5 =) 1980$, adică mai bine de 31% fac meserieși români cu familiile lor, — un număr destul de mare, pentru ca să fie vrednic de o atențiune deosebită cu atât mai vârtos, că clasa mijlocie — meserieși — trage mult în cumpăna, cu care se cântăresc starea și valoarea unui popor.

Tot din tabela de mai sus vedem, că

1. din 50 de meserii cultivate în Lugoj, ai noștri cultiva numai 26 de meserii, neglijând cu totul 24;

*) E drept, că calfele de bărbieri sunt mai slab plătiți decât cei de olari, dar asta pentru că ei au hăcișuri multe. Drept aceea berberitul este cu mult mai rentabil, decât olăritul.

2. Ai noștri sunt reu reprezentați la următoarele meserii;

Dulgheri	4	față	cu	9
Măsari	7	"	"	31
Croitori bărb.	6	"	"	27
Boitori	2	"	"	7
Coșeri	2	"	"	4
Lăcățari	1	"	"	7
Croitori fem.	2	"	"	22
Brutari	3	"	"	14
aceste 8 meserii	27	"	"	121.

3. Din totalitatea meseriilor noștri aproape $\frac{2}{3}$ parte cultivă numai 4 meserii, fiind din ai noștri:

Cismași	73
Cojocari	58
Henteși	42
Olari.	41
	așadar
	214 din 336.

(Va urma).

Conferințele învățătoresci din protopresbiteratul Caransebeșului

„Despre aceste conferințe scrie, „Foaia pedagogică“ din Sibiu:

Conferințele învățătoresci din protopresbiteratul Caransebeșului s'au ținut, conform Circulariului publicat în „Foaia Diecesană“, în 10 și 11 August a. c. st. v. în Caransebeș.

Prea On. Domn Protopresbiter Andreu Ghidiu, prin o cuvântare, în care arată însemnătatea conferințelor precum și folosul cel mare ce'l aduc acestea învățătorilor, deschide conferința în calitate de președinte, și dă cuvântul dlui comisar-conferențiar Dr. Petru Barbu, care a fost însărcinat cu conducerea conferințelor din anul acesta.

Conferențiarul arată mai întâiu însemnătatea Religiei, dela care atârnă bunăstarea, prosperarea și fericirea atât a indivizilor cât a societății și a popoarelor preste tot, apoi cum învățământul din religie a fost în parte cam neglijat, cu deosebire la noi, căci până când celelalte obiecte de învățământ au fost desbătute și studiate în conferințele învățătoresci an de an, până atunci cu studiul religiei nu s'a prea ocupat nimenea. . . . Trecând apoi la obiectul conferinții, metoda specială a religiei, arată cum are să se propună religie în școlile populare așa, ca să aducă folos, producând adevărată religiositate și moralitate în școlari, respective în popor.

După aceste trece a arăta, că problema școlii populare e educațiunea și că mijloacele educațiunii sunt învățământul și disciplina, și în fine, precisând rolul, ce'l are religie între obiectele de învățământ în școala populară, trece la rezolvarea întrebării: Cum are să se propună acest obiect?

Scopul Religiei este a pregăti pre elevi, ca din ei să se facă cu timpul a) oameni religioși-morali și b) creștini luminați.

Partea primă din acest scop, adică religiositatea și moralitatea se apropiază prin deșteptarea, dezvoltarea și întărirea sentimentului religios-moral, în-născut fie-cărui om.

Acest sentiment însă se deșteaptă și în parte se desvoaltă:

1. Prin observarea naturii și 2. prin observarea lucrărilor religioase-morale, cari pot fi prezentate elevului ca mod-le de imitare direct — în familie, în societate și în școală, — și indirect prin istorioare simple religioase-morale, prin istorioare biblice și prin istorioare bisericesci.

După acestea dl. comisar face cunosute principiile, ce au să se ia în vedere la alegerea materialului și la compunerea istorioarelor biblice și arată cum au să se propună aceste istorioare după treptele formale Herbart-Zilleriane, aducând la fie-care treaptă unul sau mai multe exemp: și ținând la fine o lecțiune practică.

Espunând mai departe cum se desvoaltă și întărește sentimentul religios-moral al elevului, dl. comisar arată cum să se introducă copiii în rugăciune și cântare și cum să se pregătească și crească elevii pentru cerceterea bisericei și cum să se introducă elevii în cetirea sântei scripturi și a altor cărți.

Partea a doua din scopul, ce'l are în școala populară este luminarea creștinilor, ce se face prin propunerea catechismului și a unor părți din statutul organic.

Arătând, cum să se predee și acesta, și însoțind expunerile sale cu exemple, închee cu gruparea întregului material din religie.

Felul și chipul cum dl. comisariu conferențiar a arătat, că e a se propune religie, cel puțin la noi, e un metod nou, pre care mai înainte mulți dintre noi nu'l cunoscam. Acum, cunoscându'l și urmând întocmai după principiile dezvoltate suntem singuri, că vom produce rezultate îmbucurătoare.

Conferințele învățătoresci au avut și au o influență binefăcătoare asupra învățătorilor și a instrucțiunii poporului preste tot și greșesc aceia, cari sunt contra conferințelor învățătoresci, dar totodată greșesc și acea, cari sunt contra Reuniunilor noastre învățătoresci, zicând că conferințele să se susțină, iar' Reuniunile să se desvoalte, căci după a mea părere Reuniunea o putem numi mama conferințelor. Și de ce oare ar trebui disolvată Reuniunea?

Nu e locul, dar nici timpul nu'mi permite, a mă ocupa aici mai pe larg de această chestiune atât de importantă.

Sperăm însă că alți bărbați drept vazători și adânc cugetători nu vor trece cu vederea așa fugitiv asupra ei, când s'a constatat, că reuniunile învățătoresci au un rol atât de însemnat în viața învățătorilor, când multe cauze și chestiuni pedagogice

s'au rezolvat prin reuniunile învățătoresci și ne-au ridicat prestigiul în fața străinilor.

Conferențele din anul acesta, folositoare și pentru cateheți, cu deosebire pentru cei dela școalele comunale, de care avem trei părți în protopresbiteratul nostru, nu au fost cercetate și nu li s'a dat atențiunea cuvenită tocmai așa, cum ar fi trebuit.

Causa e nepăsarea, de carea sunt stăpâniți o parte din învățătorimea și preoțimea noastră, carea încă a fost invitată să ia parte la aceste conferințe alătura cu învățătorii.

La finea conferințelor dl comisar a pus încă odată la inima învățătorilor să propună religiunea în felul și chipul cum a arătat dânsul, căci atunci pot fi siguri, că vor ajunge scopul, pre care-l urmăresc prin propunerea religiunii. Dl protopresbiter, dând sfaturi părintesci tot în aceasta direcție, a încheiat conferențele, iar noi cei ce le am cercetat, ne am ales cu o sumă ce cunoștințe, cari, practicându-le și întărindu-ne și mai mult în ele, să ne facă a fi cateheți în adevăratul înțeles al cuvântului, să putem fi adevărați crescători și luminători ai poporului și națiunii noastre.

Așa să fie.

Istorieare religioase morale

Unér urmasse lungă vreme la școala lui Zenon; întorcându-se la casa părintească, tatăl său l-a întrebat, ce bun învățase acolo; el i-a răspuns, că aceasta se va vedea din fapte; tatăl său necăjindu-se de acest răspuns, ia un baston și bate pe fiul său; acesta nemișcat sub loviturile lui, și primindu-le cu supunere: iată, i-a zis, ce am învățat, a suferi fără cârtire mânia părintească.

*

Agasilae silindu-se de tatăl său a da într'o pricină de judecată o hotărîre împotrivoare legilor, i-a zis: Dela tine, tată, am învățat din copilăria mea a mă supune legilor; astăzi dar ție însuși mă supun, păzind supunere cătră dinsele, și neîmplinind cererea ta.

*

După luarea și arderea Troadei Elinii atinși de milă asupra nenorocirii troadiților au făcut o faptă prea vrednică de omenia lor, poruncind a se publica prin sunetul trimbiței, că tot cetățeanul era stăpân de a lua în spinare, și a căra acela din lucrurile sale, pe care iubea mai mult. Așa îndată Enea părăsind toate celelalte se încarcă cu zei domestici (ai casei); Elinii pătrunzându-se de pietatea lui i-a dat voe de a face și o a doua alegere; povara a doua ce a adăugat la cea dintâiu a fost a tatălui său Anchis, care era gârbovit de adânci bătrânețe. Atunci Elinii cuprinși de mirare au poruncit a i-se da toate averile; mărturie netăgăduită,

care dovedesca, că chiar și vrăjmașii, care pot pune în lucrare asupra biruiților drepturile de războiu, se lapedă de dânsese, și în locul lor întrebuintează milostivirea în favorul acelora, care cînstesc, și respectează pe Dumnezeu, și pe părinții lor.

*

Pretorul a dat în mâinile Triumvirului pe o femeie dovedită de o vină însemnată, ca să o omoare în taină la închisoare, fiind că era de o familie însemnată; acestuia i-s'a făcut milă de dânsa, și n'a sugrumat-o îndată, ci încă a îngăduit și pe fica sa a o vizita; însă a luat măsură de precauțiune căutându-o cu amăruntul, ca să nu-i aducă ceva să mănânce; căci a socotit, că ea negreșit va muri de sine din lipsa hranei. După multe zile în mirare fiind, că trăia atât de multă vreme, a băgat de seamă mai de aproape, și a văzut pe fica dându-și sinul mumei sale, și hrănindu-o cu laptele său. Această minunată faptă raportându-se judecătorilor a făcut a se dărui mumei ertare de osînda, la care era supusă; ertarea sa n'a fost singura răsplătire a pietății ficei, ci s'a asigurat încă amândurora din fondurile publice ținerea vieței, cât vor mai trăi; și locul acestei închisori s'a consfințit printr'un templu ce s'a zidit acolo, pietății. Unde nu pătrunde, ce nu născocesce pietatea, când își inchipuesce un mij, loc de a hrăni o mumă în temniță? O mumă hrănită cu țigă de fica sa! Ce minune! Ar putea zice cineva, că aceasta este în protiva naturei, dacă dragostea fiască n'ar fi cea dintâiu din legile naturei.

O altă fică numită Pero a hrănit asemenea pe tatăl său, gârbovit de bătrânețe, pe care-l închiseseră în temniță, ținându-i capul pe sinul său, precum o mumă apleacă la țigă pe copilul său.

*

Povestesc, că oare-care Clelie din Terațina ducându-se după cină se culce într'o cămară, unde se culcau și doi fiii ai săi, amândoi oameni întregi, a doua zi s'a găsit junghiat în patul său; fiind că dar nu era nici un om, nici rob nici slobod, (liber) asupra căruia să fie putut cădea bănuiala, cei doi fiii ai săi, cari în vârstă, în care se aflau, se culcaseră alătura cu tatăl lor, și în zădar ziceau, că nici văzuseră, nici auziseră nimic, au fost pârșiți de tătucidere; căci se părea a nu fi de crezut, că ar fi avut cineva îndrăzneală de a se băga într'o casă unde se aflau doi țapeni tineri, cari puteau să se deștepte, și să apere pe tatăl lor. Când însă s'a dovedit judecătorilor, că aceia, cari deschiseseră ușa, fi găsiseră adormiți, s'au slobozit curățiți de toată bănuiala; căci nu puteau să creadă, că ar fi cu puțință unui om a gasta somnul îndată după sevârșirea unei tătucideri; căci după o crimă așa de scârboasă nu poate cineva nici chiar a resufla fără groază, necum a se odihni liniștit.

*

A fost multă înțelepciune în guvernul Atenei; și Solon, care a fost legiuitorul republicii, trece de omul cel mai înțelept; acesta, când l-au întrebat, pentru-ce n'au rănduit osîndă asupra tătuciderii, a răspuns, că n'a crezut această crimă de putincioasă; și este lăudat, că n'a întocmit în legiuirea sa nimic în protiva unei nelegiuii, de care încă n'avea pildă, de frică, ca nu cumva legea, în loc de a-i fi frîu, îi va sluji mai mult de o înscînțare, că se putea săvîrși.

„Morală practică“

Varietăți

Hirotonire. Prea Sînția Sa Domnul Episcop diecesan a binevoit a hirotoni întru presbiter, Joi în 12 Novembre a. c., pe profesorul de teologie, diaconul Dr. Petru Barbu.

Sânțire de biserică. Biserica gr. or. română de nou zidită din Alibunariu, fiind terminate toate lucrările de sculptură, auritură și pictură, gătită deci în toată podoaba sa, în ziua de 8 Novembre, ss. Arhangeli Mihail și Gavril, a fost sînțită interimal prin Prea On. Domn Trifon Miclea, protopresbiter tractual, delegat spre aceasta prin Prea Sînția Sa Episcopul diecesan Nicolae Popea. Ca preoți ccelebranți au luat parte On. părinte Antonie Popoviciu din Nicolinț, On. părinte Stefan Popa din Seleuș și preotul local Nicolae Popoviciu.

O rugare. Subsemnații rugăm cu tot respectul pre Onorații Domni Preoți, precum și pre acei Domni marimonioși, cari au primit Liste de colectare pentru edificarea noavei biserici din comuna noastră Câmpuri-Surduc, să binevoiască a ne retrimita Listele cu ori și ce rezultat, s'au chiar și fără rezultat, căci servindu-ne spre legitimare avem a ne da sama cu ele. Mulțumind și de astă dată binefăcătorilor noștrii am rămas cu toată stima — Câmpuri-Surduc în Noembrie 1898. — Pentru comuna bisericăscă: Ioan Budoiu preot George Igrăș episcop.

Adunarea generală a Reuniunii române de lectură din Caransebeș se convoacă pe Duminecă în 13 Decembre a. c. stilul vechiu, 3 oare d. a. cu programul prescris de statutele reuniunii. Adecă: 1. Raportul comitetului. 2. Raportul cassariului și alegerea comisiunii pentru revidarea socoților. 3. Alegerea comitetului 4. Statorirea bugetului pro 1899. Caransebeș în 14 Novembre 1898. Dr. *Traian Badescu*, președinte.

Avis. Obiectele neredicate și nereclamate dela sortitura (loteria) aranjată de Reuniunea femeilor române din Sibiu se vor espune în edificiul „Albinei“ (în localul Mesei studenților) și se vor vinde prin licitațiune în zi-

lele: 1, 2, 3 și 4 Decembre st. n. a. c. în fiecare zi între 9—12 oare a. m. și 3—5 oare p. m. — Cei ce doresc a participa la licitațiune, au a solvi o tacsă de intrare de 10 cr, care se va computa în prețul obiectului, ce eventual vor cumpăra. Sibiu în 18-XI. st. n. 1898. Dela biroul Reuniunii: Reuniunea femeilor române din Sibiu. M. Cosma preș., Dr. Beu secr.

Masă studențească în Brașov. Directorul V. Oniș și corpul profesoral al școalelor au luat inițiativa pentru înființarea unei mese studențești, la care se fie împărțiti cu prânz gratuit școlariicei mai săraci ai școalelor medii și superioare române gr.-or. din Brașov. S'a proiectat o masă pentru 22—24 școlari; mijloacele se vor lua: din fondul pentru ajutorarea studenților săraci și bolnavi, din fondul „Coresi“, dela societ. de lectură a studenților, dela biserica Sfântului Nicolae, „Albina“, dăruiri etc. Corpul profesoral a primit în principiu înființarea mesei și a însărcinat direcția școlară a face pașii necesari pentru asigurarea resurselor finanțare necesare

Almanachul învățătorului român are următorii cuprins: I. Calendariul și notițe din tipicul bisericesc, pe anul școlariu 1898/9. II. Date cronologice: a) Pe anul 1898, b) Din istoria literaturii, c) Din istoria patriei. III. Date genealogice: A) Austro-Ungaria. B) România. IV. Afaceri de poștă și telegraf: 1. Servitul de scrisori. 2. Servitul de mesagerie. 3. Tarifa poștelor. 4. Legrame. V. Competințe de timbre și take: 1. Cărbunel. 2. Brebrelor. VI. Planul de învățământ, împărțit pe luni, pentru clasele I—II, III—IV și V—VI. VII. Împărțirea oarelor: înainte și după ameazi. VIII. Consemnarea și clasificățiunea. IX. Statistica și conspectul general. X. Șematismul (în extract) bisericeii ort. or. rom. I. Metropolia. II. Dieceșele, cu senatele școlare și institutelle de învățământ. XI. Șematismul provinciei metrop. gr. cat. (în extract). A) Metropolia. B) Dieceșele. XII. Reuniuni învățătoresci; Reuniunea aradană; a Caransebeșului; a Gherlei (gr. cat.) și a Lugoșului (gr. cat.) cu organismul și activitatea lor. XIII. Avântul literaturii noastre școlare. XIV. Învățătorii ca autori: Andreescu Emeric (cu portret și date biografice). 2. Cătană George. 3. Dariu Ioan. 4. Dogariu Domeșiu. 5. Groșoreanu Iuliu. 6. Ioan Pop Reteganul. 7. Vancu Petru și 8. Vuia Iuliu. XV. Partea literară: 1. Stefan Velovan (cu portret). 2. Poesii: „Școala română“ de Al. Muntean al lui Vasile. Ștefăniță-Vodă. 3. Despre istoria pedagogiei, de Ioan Simu. 4. Conștiința demnităței noastre, de Iuliu Vuia. 5. Spice de grâu, de George Cătană. 6. Din șaptele Detunatei, de Maria Cioban. 7. Sentințe pedagogice. 8. Notiunea școalei populare, de Demetriu Pruneș. 9. Un suspin, de Vasile Sala. 10. Lecțiune practică din fisică, de Iuliu Birou. 11. Necesitatea și scopul instruării desemnului în școala poporală. XVI. Apendice: Dispozițiuni normative. Învățătorii ca soldat. — Cartea experințelor: Cărți împrumutate și date împrumut. Bilanțul. Notițe. Anunțuri de interes pentru învățători.

Avis

Venerabilul Sinod eparhial sub Nr. prot. 30 ex 1898 a decis, ca pretensiunile tipografiei și librăriei noastre diecesane să se încassez: la cas de lipsă și pe calea procesului. Onoratele comune bisericesci, cari reteză cu abonamentul la »Foaia diecesană«, precum și singuraticii, cari sunt în restanță pentru »Calendarul Românului« sau altele, sunt rugați, ca în interesul lor propriu să binevoiască a-și plăti cât mai curând datoriile lor la subsemnata administrațiune în Caransebeș, căci la din contră vom fi siliți a încassa datoriile dela dânsii pe calea procesului, prin ce s'ar căusa numai spese, fără trebuință. — Caransebeș la 4/16 Septembrie 1898.

Administrațiunea Tipografiei și Librăriei diecesane.

Bibliografie

A apărut în editura Tipografiei și Librăriei diecesane din Caransebeș:

Calendarul Românului pe anul comun dela Cristos 1899. Anul al XI-lea, cu următorul cuprins: **Cronologie pe anul 1899.** Partea calendaristică cu Povește economice, Prevestirea timpului ș. a.; Genealogiile caselor domnitoare; Tabela taxelor de port și telegraf; Scălele timbrurilor; Șematismul bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania și al diecesei Caransebeșului pe anul 1899. **Partea literară:** Arhiepiscopul și Metropolitul Andreiu Br. de Șaguna, cu portret; O schiță biografică a reședintei Arhiepiscop și Metropolit Miron Romanul cu portret; Din timpul Turcilor, istorisire adevărată; Prorocire despre Stefan cel mare; Cinci într-o păstaie; Despre alegerea profesiunilor; Poesii: Păserica, Hora dela Plevna, Orbi, Vecinii, Toporul și pădurea; Vorbe înțelepte; Cimilituri; Glume. **Partea economică:** Stirpirea omidelor. — **Consemnarea târgurilor din Ungaria, din Ardeal și România.** — Anunțuri.

Calendarul e tipărit pe hârtie fină, în format 8° mare, pe 168 pagine. Prețul 30 cr.

La Librăria diecesană se află Biografia Arhiepiscopului și Metropolitului Andreiu Baron de Șaguna, cu portret. Prețul 10 cr.

În proprietatea librăriei N. I. Ciurecu, Brașov, din Biblioteca Teatrală au apărut până acum următoarele broșuri: Nr. 1. *Soare cu ploaie*, comedie într'un act, de Iosif Vulcan 20 cr. Nr. 2. *Idil la țară*, comedie într'un act, localizată de Maria Baulescu, după Jain și Flerx 20 cr. Nr. 3. *Biletul de tramvai*, comedie într'un act de Gr. Mărunteanu 15 cr. Nr. 4. *Un om buclucas*, comedie într'un act, localizată de Maria Baulescu, după M. Michel și Labiche 20 cr.

A eșit de sub tipariu în Editura „Tipografiei“ din Sibiu:

Călimdarul Poporului pe anul comun 1898. Cuprinsul e următorul: Dela 1848, (din prilejul aniversării al 50-lea). *Adunarea dela „Dumineca Tomei“ în Blaj.* Andreiu Murășan, poetul anului 1848 (cu 2 ilustrațiuni). *Eu mis, esc, și sunt Român*, poesie de I. Dariu. *Țeară fără bătrâni*, poveste de V. A. Urechia. **Anechdotă Doine și icoane din lumea Românească.** („Limba, portul și moșia“). *Doine și strigături populare:* De pe Murăș; De pe Târnavă; De pe Olt; De pe Someș; De pe Criș; Din părțile Năsăudului; Din Murții-Apuseni; Din Bănat; Din Țeara-Oașului; Din Bihor: Din Bucovina, România (Oltenia și Moldova), Basarabia și Macedonia. **Revașul nostru** cronica întâmplărilor din Septembrie 1897 — Sept. 1898 se estinde pe 47 pagini, cu următorii titluri: Cauza națională, afaceri culturale, afaceri bisericesci, afaceri economice, fruntași români, morți, dela frați, stări greșite, pretutindeni, etc. **Economic:** Cum s'ajungem la mai bine. — Unele reguli pentru grija sănătății. — Povești. *De la Târguri din Ungaria și Transilvania etc.* **Ilustrațiuni** 1. Andreiu Murășianu. 2. Casa, în care s'a născut A. M. reșanu. 3. Un băiaș român din Bucium-Șasa. 4. D. Stăna-de-Vale: Reședința și capela Episcopului Pavel. 5. Un Român „mărginean“ călare. 6. O Româncă din județul Sibiuului. 7. O fetiță (coristă) din Bistrița. 8. O fană din Bănat. 9. O păreche tinăra din Suciul-de-sus (în Lăpuș și Cibele). 10. Un țeran român din Bănat. 11. Sădăria din Săliște (I. Sibiu). 12. Dela Stăna-de-Vale: case locuite pentru oaspeți. 13. Români din Siria (I. Ardeal). 14. Dela Stăna-de-vale: „Bisericuța“ (o stâncă). 15. „Moara dracului“. 16. † W. E. Gladstone (portret). 17. † Prințul de Bismarck. 18. Împărăteasa-Regina Elisa. **În așlan călimdarul e cu o întreagă coală mai voluabilă de cât anul trecut, estinzându-se pe 143 pagini. În însă e tot cel vechiu: 20 cr. plus porto postal 5 cr. adresa: „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu, Str. Poplăcei 15.**

A apărut în editura lui W. Krafft în Sibiu:

„**Amicul Poporului**“, calendar ilustrat pe anul 1898 întocmit de I. Popovici. Acest calendar iese în afară 39-lea, o etate, care dovedește și ea binnătatea acestui calendar, care sub redacțiunea cea nouă arată însă îmbunătățiri. Anume în partea calendaristică sunt calate numeroase *maxime*, cum am zice *adeveruri* scoase din înțelepciunea vieții, și cuprinse în ziceri O îmbunătățirea esențială — afară de materialul

bine ales, distractiv și instructiv — este adausul unui „*Sematism statistic al Românilor din Ungaria*“, care ca o icoană arată starea culturală, economică, etc. e Românilor din țările coroanei S-tului Stefan. Cuprinsul: D'ale noastre. — Doina. — Parabola despre basin. — Producțiunea noastră literară. — Cronica anului. — † Miron Romanul. — Badea Nicolae. — Bunicul. — Poesii populare. — Câteva cuvinte asupra plăcerii. — Pelagra. — Klondike. — De loc. — Povețe economice. — Povețe practice. — Humoristică. — Sematism statistic al Românilor din Ungaria și Transilvania. — Anunțuri. *Numeroase ilustrațiune.* Acest calendar nu ar trebui să lipsească în nici o familie românească. Prețul 40 cr.

„**Posnașul**“, cunoscutul calendar umoristic ilustrat pe 1899. anul IV. De astădată Posnașul are un cuprins mai bogat și glume de prima calitate cu mulțime de gravuri și caricaturi excelent reușite. Cine vrea să-și facă voie bună să cumpere „Posnașul“, care costă numai 36 cr.

„**Calendarul Săteanului**“, pe anul 1899, e cel mai ieftin calendar românesc, merit pentru popor și ori ce om sciutor de carte, are cuprins instructiv și costă numai 17 cr.

Calendar pe anul de obște 1899, anul CVII. Calendar cu litere cirile (mai nainte editura lui Closius), oferă și celor ce nu cunosc litere latine o lectură frumoasă și istructivă, și costă 25 cr.

„**Enciclopedia română**“ publicată din însărcinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ de Dr. C. Diaconovich.

A apărut fasc. XI, care cuprinde articolele Copepode—Damé, mult preste o miă la număr. Cu acest fascicol „Enciclopedia“ își începe vol. II. care va avea să se termine în decursul anului 1899 și va ajunge la litera M.

Această mare publicațiune, fascicol de fascicol, arată un îmbucurătoriu progres, care dovedește, că atât redacțiunea cât și colaboratorii externi au trecut preste greutățile începutului și știu profita de experiențele făcute.

Publicațiunea ia un caracter tot mai unitar și mai armonic, atât cu privire la aranjament cât și la limbă; tot mai puțin se simte, că autorii Enciclopediei se recrutează din atâte cercuri deosebite.

Dintre articolele mai însemnate ale ultimului fascicol amintim: biografiile românesce: Coșbuc, Cosma, Cosmovici, Costache Veniamin, Costin, Costinescu, Cotorea, Cotruzzi, Cozacovici, Cozub, Crai-nicean, Creangă, Crețu, Crișan, Cuiian, Cuza, Dabija, Damascen, Damé, etc., apoi în materie geografică: Cotnari, Cotroceni, Covurluiu, Cozia, Craiova, Crimeea, Croația, Dalmația, Dâmbovița; dintre articolele istorice sunt de deosebit interes: Corvina, Cruciade (Floru), Custozza (Herbay), Cumanii, Daci, Dacia (toate trei de D. Onciul), iar în

materie științifică: Craniu și Creer (Vaschide), Creștinism și Criticism (Dragomirescu), Dalac (Dr. Felix), Covasna, Cura, Băile în Dacia (Dr. Vuia), etc.

Fascicolul este impodobit și cu o serie de ilustrațiuni foarte reușite, precum sunt: Liceul din Craiova, 4 tablouri la art. Craniu și Creer, lucrute în stabilimentul Brockhaus din Lipsca, etc.

Abonamentele se fac la *W. Kraft în Sibiu* (deposit general pentru România: *E. Storch, Bucu-resci*) și se primesc numai pentru publicațiunea întregă. Prețul de prenumărare: pentru un tom broșurat fl. 10.—, compactat fl. 11.60 (în România Lei 25.—, resp. 28.50). În deosebi amintim, că abonații, cari la timpul său au achitat numai prețul tom. I, au să trimită fără amănare și prețul tomului II, ca să li-să poată espedia fascicolul nou apărut și cele următoare.

Concurs

Reuniunea învățătorilor români gr. or. dela școalele confesionale din diecesa Caransebeșului prin aceasta publică concurs cu preminul „**Sofia și Stefan Antonescu**“ de 50. fl. pentru cel mai bun Abecedariu și de 100 fl. pentru cea mai bună Gramatică românească pentru școalele populare elementare, partea etimologică, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Abecedariul să cuprindă materialul necesar pentru cl. I și II pe baza metodei analitic-sintetic cu aplicarea cuvintelor normale.
2. Gramatica să fie metodică, practică, ilustrată cu exemple din sfera cunoștințelor școlarilor, compusă pe temeiul metodei elementare (inducțiunea).
3. Ambele să fie scrise cu ortografia fonetică.
4. Limba să fie curată, ferită de barbarisme, care amenință genuitatea limbei noastre.
5. Să fie reprezentate formele genuine: „ariu“ „oriu“ și „eriu“ păstrate cu îngrijire în gura poporului nostru, precum s'au păstrat și la poporul italian, spaniol și portughez.
6. Operatele să nu fie scrise de mâna autorului.
7. Numele autorului să fie închis într'un plic, iar pe din afară pe plic să fie un motto sau o sentință.
8. Terminul pentru trimiterea operatelor la presidiul Reuniunii este 15/27 Iulie 1899.

Bocșa-montană, din ședința comitetului Reuniunii învățătorilor, ținută la 18/30 Octomvrie, 1898.

3—3 [77]

Iuon Ionașiu
președ. Reun.

Ioan Marcu
not. gen. al Reun.